

KUBŮ, Eliška, *Specifika výuky dějin 20. století na 2. stupni základní školy, České Budějovice 2013, 161 s. včetně příloh. Diplomová práce Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.*

Posudek oponenta diplomové práce

Předkládaná práce o rozsahu 112 stran textu se skládá ze dvou kapitol, úvodu, závěru, seznamu pramenů a literatury a příloh. První kapitola (*Výuka dějin 20. století*) se věnuje výuce dějin 20. století a jejich postavení v kurikulu současné základní školy, jejich specifikám, vyučovacím metodám a formám výuky, problémům dějin 20. století a didaktickým přístupům ke klíčovým mezníkům soudobých dějin. Druhá kapitola (*Metodické návrhy pro výuku vybraných tematických celků z dějin 20. století*), jež se posouvá od obecné roviny ke konkrétní, od teorie k praxi, představuje tři vlastní autorčiny metodické návrhy pro výuku dějin 20. století. Ty se týkají výuky odsunu německého obyvatelstva z Československa po druhé světové válce, exkurze do Muzea romské kultury v Brně a projektu o regionálních dějinách města Třebíče. Právě tyto pasáže tvoří jádro diplomové práce. Kapitoly jsou vyvážené, rozvíjejí předchozí myšlenky a sledují jednotnou linii celé diplomové práce.

Autorka zde na základě vlastního studia pramenů a literatury, vybavena znalostí zásadních didaktických textů, předkládá návrhy plánů vyučovacích hodin. Odsun Němců, dějiny romského etnika či regionální dějiny Třebíče zde představují citlivým, žákům srozumitelným způsobem, formy vyučování jak ve škole, tak mimo ní, jež rozšiřuje o celou škálu metod výuky. Právě touto kapitolou naplňuje autorka vlastní cíle práce, tj. *„ukázat, že specifické rysy tohoto období vyžadují jiný než tradiční přístup k jeho prezentaci... ukázat, že hodina nemusí být vedena jenom klasickým způsobem, kterým je u nás frontální výuka, založená na verbální monologické metodě učitele.“* (s. 8). K tématu přistupuje autorka velmi dobře připravena, vybavena znalostí relevantní literatury a vhodných metod didakticko-historické práce.

Bibliografický přehled včetně internetových zdrojů zabírá nadprůměrný rozsah (s. 113-122). Škoda jen že opomíjí zahraniční publikace, jež by mohly do stojatých českých vod vnést více světla a didakticky učitelům, zde však spíše autorce práce, orientaci v dějinách 20. století usnadnit. Některé pasáže práce (např. 26-28 či podkapitoly 2.2.3 či 2.3.3) by mohly být přesunuty do poznámkového aparátu. Z historických nepřesností snad jen korektura u historičky Emílie Hrabovec (s. 75), která není rakouskou, ale slovenskou historičkou s touto transkripcí jména a příjmení. V práci je třeba důsledně rozlišovat mezi termíny *fašizmus* a *nacizmus*, resp. antifašista a antinacista (např. s. 83), abychom se vyhnuli případným nedorozuměním.

Význam práce spočívá ve vlastním tvůrčím přístupu autorky, jež překračuje teoretickou část první kapitoly a předkládá zde koncepčně vyzrálé metodické návrhy pro výuku některých specifik 20. století. Zde si však dovoluji otázku: proč z celé plejády problémů a křížovatek 20. století vybrala autorka právě tyto? V čem tkví specifičnost česko-německého potýkání či osud Romů ve 20. století? Proč autorka nezůstala u starých a vyzkoušených historických magnetů, jako např. fašizmus - nacizmus - komunismus - studená válka, ale odhodlala se uchýlit k méně známému? V žádném případě je nekritizuji jako špatné, jen mě překvapuje, že svoji motivaci

autorka nikde v diplomové práci nevysvětluje a čtenáře staví před tyto tři koncepce jako hotovou věc.

Druhá výtku na adresu autorky směřuje do metodologické roviny. V práci jsou četné citace (např. s. 17, 21, 30, 31, 32, 33, 34, 36 atd.), které vlastní text příliš zatěžují a vytváří, třebaš mylnou, představu, že jsou její pasáže jen kompilací jiných didaktických a historických studií. Proč autorka cituje v tak velkém rozsahu, že někdy citace na stránce přesahují její odborný text? Proč se raději neuchýlila k parafrázím, které by ji umožnily větší „manévrovací prostor“, ale úzkostlivě zůstala u citací?

Práce je na dobré stylistické úrovni. Pozitivně hodnotím formální i grafickou podobu práce. Text je sjednocený a zarovnaný. Velmi cenným obohacením diplomové práce jsou její přílohy. Na základě výše uvedeného ji proto doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm velmi dobře.

Dotazy k obhajobě:

1. Proč jste vybrala právě tyto tři metodické návrhy pro výuku dějin 20. století?
2. Jaké jsou příčiny „nekvalitní“ výuky dějin 20. století v současné základní škole?
3. Proč je výuka dějin 20. století poměrně neoblíbená, jak vyplývá z nedávného průzkumu?

V Českých Budějovicích dne 7. srpna 2013

PhDr. Marek Šmíd, Ph.D.